

مشتاقنامه

صراط مستقیم

۱۳۲۶

طبع و محل اداره :

دهال اوغلنده امنیت
سندونی جوارنده
شنکول یقوشنده
۲۵ نومبر

سلک زده موافق آثار
جدید مع المنونیه
قبول اولنور

درج ایدله بن آثار اطاده اولنور

ریس ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاسیات ، و بالخاصه احوال و رشوه اسلامیه بحث ایندرو هفته ده بر نشر اولنور.

صاحب و مؤسسی :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

آبونه بدلی

در سعادتده نسخی ۵۰ یاره در
قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریله برسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنور

سنه لکی	التی آیلانی	
۶۵	۳۵	عالمک عثمانیه ایچون
۶۵	۳۰۵	روسیه
۱۷	۹	سائر ممالک اجنبیه
		غروش روبله فرانق

عدد : ۱۸۲

۱۱ ربیع الاول ۱۳۳۰ پنجشنبه

۱۶ شباط ۱۳۲۷

یدنجی جلد

عقیده اسلامیة نك تنزیه و تقدیسی مقام ذاته عا ددر كه : (تفكروا فی آلاءه ولا تتفكروا فی ذاتاه) مضمون منیفی بو مرتبه در . شو حالده تنقید محقق مقصدی مادیونی حكمت طبعیه دن یوقاری حكمت حقیقیه دوغری ارتقایه متوجه در .

روح بر جوهر بسیط الطفدر . تمثیل و نهایت تشبیه ایتك قابلیتند در . (تمثیل) حكمت حقیقیه (تشبیه) حكمت طبعیه عا ددر و حاك تنزید در . روح مقام تمثله جنس ملائك و حسیاته مراتبی استحاله صورتیه سیر ایده ایده و مقام تشبیهده جنس حیوان و نبات و معدنیاتی سیر ایده ایده كافی ممكناتی احتسوا ایتش اولارق انسان صورتند تكامل و اصطفا ایتشدر . علم و معلومات دهنیلمك شانندن اولان روحك وجود اصنافی صورتند کی كافی صفحات و تظاهراتی نفسنده جمع ایدن انسان البته سیر ایده رك ا كتسا و ا كتساب ایتدیکی مراتبك كافی مشهوری اولدینی ایچوندر كه (و علم آدم الاسماء كلها ...) نص حلیلی ایله تكريم مقامه قائم اولمشدر . اولمشدر (و اذ قلنا للملكة اسجدوا ...) نصیلهده اهل سمواته حقك سجده كاهی (و اذ قال ربك للملكة انی جاعل فی الارض خلیفة ...) نصیلهده اهل ارضه حقك خلافتناهی اولمشدر . بناء علیه انسانك حقیقی شخص متعینی کییدر . (ارواحكم اشباحكم) مضمون منیفی بودر .

روح ، استعداد کاملی اولان ماهیت انسانه كوره مذکور مقام تمثله کی هیولاسنه (نفس ناطقه) ، و مقام تشبیهده کی شخصه انسان اطلاق اولونور .

شوقدر حق تفصیلاتمزدن آ كلاشلیدی كه : مادیاتده كره ارضمزله كافی اجرام وقضا و معنویاتده طبقات ارواح كافیسی ، او الطف بسیط اولان امر ربانی كه روحدر ، اورو حاك تكامل و اصطفا طریقله مشیمه معنویتده زمان و مكانه ملابس اولمایه ررق وساحه مادیته احیان ودهوره و مكانه ملابس اوله ررق بر طاقم صفحات معنویه و مادیه سندن باشقه برشی دكلدر .

تكرار آ كلاشلیدی كه : سلسله موجوداتك منبعی روح اولدینی حالده استخالات اربعیه تبعاً تسلسل انقطاعی صورتند معدنیات ، نباتات ، حیوانات و بونلرك جنسلی تحتند انواع و افرادده سیر ایدرك عاقبت صوك استعداد و قابلیت اولان انسان صفتنی حائز اولمشدر . تسلسل انقطاعی - معنویتده روح متسلسل صفحاتی مادیته منفرد كو سترمه سی دیمكدر .

تكرار آ كلاشلیدی كه : (یسئله من فی السموات ومن فی الارض كل یوم هوفی شأن) منظوق جلیلی اوزره قدرت فیاض مطلق مستمراً كالاتی تكامل و اصطفایه معروض اولان صفحات روحده تجلی ایتدیوره . عزیزم ! ایسته شو صورتله یعنی تفكر تكونی صورتیه ترتیب كائنات جناب مرتب حقیقتك عنایت الهیه سی اولان شوصورت طبعیهده امكانپذیر اولمشدر . كافی در صانیرم . تنقید محقزمده بیلدر لیدیکی اوزره

یقینده نشرینه موفق اوله جغمز (تخلقوا ...) نام كتابمزله ، تحریر و نشرینه موفق اولاجغمز (وحدت وجود) كتابنده تفصیلاتی كوروله جكددر .

مابعدی كل جك هفته تنقید حق محرری

عمر فاروقی

مبعوث نصل اولمی؟

حاکمیت ملیه اعتباریه بالعموم افراد ذ کور عنایه یا مبعوث ، یا منتخب ثانی ، یا منتخب اول اوله بیلورلر .

بو اوج صنفك هر برینك اوصافی واردر ، وظائفی واردر . مبعوثلرك بالکزر اوصافندن بحث ایده جكزر . چونكه وظائفی قانون اساسیده مصرحدر .

منتخب ثانیلرك هم اوصافندن هم وظائفندن بحث ایله جكزر . چونكه بونلرك اوصاف و وظائفی حقنده صراحت كافی قانونیه یوقدر .

منتخب اوللرك ایسه بالکزر وظائفی بیان ایده جكزر . چونكه بك جزوی بر قاچ نوع مستثنالردن ماعدا ذ کور ورشید عنایلرك كافی سی منتخب اولدر . او مستثنالردخی قانونده محرردر .

مبعوثلغه عا د اوصاف اوج نوعدر : اوصاف قانونیه ، اوصاف علمیه ، اوصاف عملیه و اخلاقیه در .

اوصاف قانونیه قانون اساسیده و انتخاب قانوننامه سنده مصرح اولدینی جهته او اوصافندن بحث ایتیه جكزر . اوصاف علمیه شونلردر :

۱ - علوم شرعیه و بالخاصه اصول فقه جلیله عالم اولمیدر . چونكه باشلوجه وظیفه لری تنظیم ویا اصلاح قوانیندر . بونلره باشلوجه مأخذ ایسه علم جلیل فقه اولمیدر . بو قواعد فقهیه نك مأخذ قوانین اولمی قانون اساسیمزده دخی قبول ایدلش بر حقددر .

۲ - بالعموم قوانین حاضره و سابقه ذواته واقف اولمیدر . تاكه بونلردن محتاج تبدیل و تعدیل اولانلرینی و مقسدا تبدیل و تعدیل اولانلردن نه کی قائده ویا ضرر تولد ایتش اولدینی محاکمه و تدقیق ایده بیلسون .

۳ - دولتك سابقاً و حالاً هر شعبه عا د تشکیلاتی بیلور اولمیدر . تاكه بونلردن زائد ویا نقصان اولانلرینی ادراك ایله اصلاحنه مقتدر اولسون .

۴ - دولتك واردات و مصارفات عمومیه سنی و وارداتك منابع طبعیه و وضعیه لری و تكالیف موجوده نك حین وضعلرنده اصول شرع اسلامدن و دول متمدنه نك بو باید استعانه ایتدکری قوانین و قواعد اقتصادی دن هانکیلرینك مأخذ ایدلکی و دولته نه وقت و نه کی بر مجبوریات فوق العاده ایله وضع و طرح ایدلکری قانونی و تاریخی بر علم ایله بیلمی .

۵ - دول متمدنه نك قانونلرینه ده یا عینلرینی ویا ترجمه لری کوروب

واقف اولمی که آنلرله بزمکیلی مقایسه به مقتدر اولسون .
اوروپا بلاد متمدنه سنی ده کورمش و آنلرک ترقیات مادیه و فنیه لری
رأی العین اکلماش اولمیدر که ممالک عثمانیه نك آنلره نسبتله فصل بر
خرابه زار قالدیغنی بر قات دها تقدیر و آکا کوره تدبیر اعمار و ترقیه
اهتمام ایله .

۱۲- کره ارضه ساکن بالمله اقوام مسلمنه نك تواریخ سابقه
واحوال حاضر لرینه و مملکتلرینک مناسبات جغرافی و طبیعیه و انتف
اولمیدر . تا که مقام جلیل خلافت اولان مربوطیت معنویه لرینک درجه
قوت و اهمیت تعیین و آکا کوره مقام خلافت سیاست خارجی سی
اعتبار یله ده عظم و شانی تقدیر ایتسون .

۱۳- ممالک عثمانیه ده معروف اولان بالمله ادیان بخش ایدلش
امتیازاتک ماهیت تاریخیه و حقوقیه سنی و دولت عثمانیه نك دین اسلام
ایله اولان مناسبات و روابط تاریخیه و حالیه سنی بیلملی .

۱۴- حقوق بین الدول ، حقوق بین الملل قواعدی بیلملی و اشو
قواعدک اوروپا دولتلری میانلرنده نه درجه به قدر و دول مذکوره
ایله دولت عثمانیه و حکومت شرقیه آرالرنده نه مرتبه اجرا و تطبیق
ایدملکه اولدیغنه شواهد تاریخیه سیله برابر واقف ایدملی .

۱۵- اوروپا دولتلرینک دولتمزده فوق الحقوق آدقاری قایتولاسیونلرک
ماهیات تاریخیه و حقوقیه سنی و وسائل الغایه سنی بیلملی .

۱۶- اوروپا دولتلرینک یکدیگر یله طبیعی و عهدی مناسبات
موجوده سی و او مناسباتک حالا و آتیا بزه اولان تعلقی تقریباً اولسون
تقدیر ایده بیلملی .

۱۷- ممالک عثمانیه ده تشکلی ایتش و ایتشی شمیدین مأمول بولنش
اولان بالعموم سیاسی جمعیتلرک ، فرقه لرک ، قومیتلرک حقیقی پروگراملری
و غایه امللری بیلملی که آنلرک فعالیت دائمیه ایله و هر وسیله و هر
کسوه ایله تطبیق ایده جکلری روللری تفرس ایده و مشروطیت وجهت
وحدت عثمانیه به موصل اوله جق فعل و حرکتلری تسهیل و محل وحدت
غایه لره کوتورده جک اولان بیلانلره برر حائل قانونی اتخاذ ایله .

۱۸- رأس کارده بولسون بولماسون ممالک عثمانیه ده ذکا و دها
سیاسی ایله شهر ایتش اولان رجالک رجحال و سرگذشت حیاتلری
و نظریات فکریه لری علی قدر الامکان تحقیق ایله کسب اطلاع ایتش اولمی که
هیئت و کلايه بیان اعتماد ایدوب ایتماکده تردد ایتسون . بیان اعتماد
ایلمدیکی حالده آنلردن دها نافع یدلره ویریلوب ویرلمه جکنی تقدیر ایله
نه ذوات معدوده به علی العمیا اعتماد و نه ده قایینه بی دامه طاشی کی قالدیروب
ایندیرمک صورتیه سینة وطنه یارملر کشاد ایتماش اولسون .

۱۹- علوم و فنوندن هر برینه آز چوق انتسابی اولقله برابر فقه
و قوانین و سیاسیات کی علوم حقوقیه دن ماعدا هیچ بر علم و فقه اختصاص
تامی ده اولماملیدر . چونکه مبعوث اوله جق ذات وطن ایچنده علمی ،
اجتماعی ، زراعی ، صناعی ، حربی ، ملکی ، عسکری ، سیاسی بیکلرجه نوع علل
و احتیاجاتک تشخیص و تهوینه خادم اوله جفندن علوم و فنوندن بریله

اکلامش اولق صورتیه واقف اولمیدر . چونکه آنلرک اداره ملکه
دها زیاده تجربه و مهارتلری اولدیغنی مسلم اولدیغندن آنلری بر کره
کوره نك تنظیم قوانین و تشکیل شعبات دواثر حقنده توسیع فکر ایتک
لازم ومع مافیه تنظیم قوانینده بزم قوانین اجنبیه دن استنباطمز اولسه
اولسه آنجق تشکیلات و تنظیمات ملکیه و عسکریه ده اوله بیلوب قوانین
مدنیه و عدلیه ده بزم قواعد و ضوابط فقهیه مزک کافه حادثات و ممکنات
عالی احتوا ایده جک درجه ده واسع و متین اولدیغنی مسلمدر .

۶- مشروطیت اداره نك و اصول مشورتک و دیگر مطلقیت ، جمهوریت
و سائر کی هر طرز اداره نك و بونلرک هر برنده کی تفصیل نظریه نك
هر دولته کی عنعناتی و صدر اسلامده کی صورت اداره ایله جهت مطابقت
و مخالفتی و هر طرز اداره نك هر یرده کی تجربه لر یله نتایج و فوائدی
عالم اولمیدر .

۷- تاریخ اسلام و تاریخ عثمانی تفصیلاً و تاریخ اجابی مجملأ
اولسون بیلملی . چونکه وقیله تجربه قائده و مضرتی تحقق ایتش اولان
امورک تکرار تطبیق و اجراسی کی رأینده کورکورینه اصرار ایدوب
طور ماسون .

۸- فنون حاضر نك و بالخاصه فنون حربیه نك ترقیات و لهف رسانی
اجمالاً اولسون بیلملی و بزم نه قدر کورو قالمش اولدیغیزی ، نه قدر
غیرت و جدیت ایله آنلره یتشمک ممکن اوله بیله جکنی ادراک ایلیدر .

۹- ممالک عثمانیه نك جغرافیاسنه عائد معلوماتی مکملأ حاز اولمیدر .
خريطة ممالک ذهبنده او درجه تفصیلاتیه منقوش بولملی که صحرا لری ،
وادی لری ، طاغلری ، نهر لری ، اورمانلری ، معدنلری کی تشکلات
طبیعیه سنی و ولایات و الویه سی و قضا و قضبان کی تشکلات ملکیه سنی
و مکاتب ، مدارس ، مسابد ، تلغراف و تلفونلر ، شمندو فلر ، تراموایلر ،
شوسه لر ، فابریقدر ، دارالصناعه لر و سائر لری کی الیوم موجود مؤسسات
علمیه و نافه سنی و قوه انبایه سنی و صحرا و چوللرک اروا و اسقاسی ،
اورمانلرک تکثیر و توسیعی و معدنلرک کشادی کی اسباب ثروت
و معموریتک و سائلنه عائد استعدادات طبیعیه و فنیه سنی و ممالک عثمانیه ده
ساکن بالعموم اقوام و ملل و عناصرک عنعنات تاریخیه لری و ادیان و اخلاق
و عادتلری یک کوزل بیلمش و بناء علیه وضع ایده جکی قوانین اداره
و لوازم اعماریه بی و طرح ایده جکی تکالیف و سائر بی و بونلرک نه صورتله
قابل اجرا اولوب اولمادیغنی ابو تقدیر ایتش اولسون .

۱۰- جغرافیایه بو درجه و قوف علمیدن بشقه ممالک عثمانیه نك
اناطولی و عربستان ایچرولرنده بولنش و کزمش و بالخاصه کویلیرمن
و عربانمزک حال سقالت برملانه رأی العین دخی واقف اولمش اولق
لازمدر که کذلک تنظیم قوانین و طرح تکالیفده اکثریتی تشکیل ایدن
او بیچاره لرک حالی دخی مدار تطبیق طوته ، و هانکی قطعه اهالیسنک
نه کی آثار ترقی قبوله استعدادی اولدیغنی بیله .

۱۱- ممالک اجنبیه نك و بالخاصه ممالک عثمانیه به برأ و بحرأ مجاور
بولنان دولتلر ممالکنک طبیعی ، سیاسی ، ملکی ، اقتصادی جغرافیاسنده

وحنه مبعوثان کرسیسندہ کی خطبات و بیانات شفافیہ سی ینہ اوملت ایچون بر دستور حکمت اولہ جقدر .

آچیق سویلیلم مبعوث اولہ جق کسمہ یا طوغریدن طوغری یه قانون یازہ جق ویا وکلادن بری طرفندن تقدیم اولنار قانون لایحہ سنی تصحیح ایدہ جقدر . مجلس مبعوثانده سربست سوزلر سویلیه جک و او سویلدکری سوزلردن قانونلر یاییله جقدر .

مبعوث اولہ جق ذاتک اوصاف عملیہ و اخلاقیہ سی شونلردر :

۱- ممالک عثمانیہ دہ معروف اولان ادیاندن بری ایله معتقد و احکامیہ عامل اولمیدر . چونکہ اولاً ہر انسان وجدان ، تاریخ ، ناموس ، افکار عمومیہ مواجہہ لرنده مسئول و بومسئولیتلر دہ مساوی اولدینی کی بردین سہاوی ایله معتقد و عامل اولان ذات بومسئولیتلردن فضاہ اولہ رق بردہ عذاب قبر ، سؤال و حساب و میزان و نہایت نارجہم کی ترہیبات اخرویہ یہ دہ معتقد اولدینی جہتلہ کندوسی طریق استقامتدن انحرافدن منع ہو اعتقاداتک تأثیر عظیمی واردر . مسئولیت تضاعف والی الابد تہادی ایدیور . ثانیاً بویله بر اعتقاد ایله معنویاتہ مربوط اولمہ یان کسمہ منفعت شخصیہ سنی موجب و منافع عامہ یی مخرب اولہ ییلا جک بر قصد و عزمنی کتم و اخفا ایله لدی الحاجہ بر کسوۂ حق ایله اطہار ایدہ بیلور . اما متسدین و معنویاتہ معتقد اولان ذات بو کی بر قصدی قلبندہ بیله طوتمقدن و نشوونما بولایر مقدن و ہلہ ہر نہ صورتلہ اولورایسہ اولسون اظہار و اجراسندن احتراز ایدر . چونکہ بو ذات معبود عظیم الشانک سرائر قلبہ دہ واقف اولہ جغنی جزماً و ایماناً بیلور .

ثانیاً متدین اولان ذاتک وطنہ اولان محبت و مربوطیتی متدین اولمہ یان قات قات زیادہ در .

متدین اولمہ یان بر ذاتہ وطنک اجنبی بر دولت الینہ کچمسندن دولای دین ضیاعی قورقوسی اولماز . او ، اجنبی بر ملت ایله دہ حسن آمیزش ایدہ بیلور . علی الخصوص او مات اجنبیہ نک لسانی دہ بیلورسہ ہیچ محذور کورمز . اما متدین اولان مثلاً بر مسلمان وطن عثمانیک الیاذباللہ اجنبی بر دولت الینہ کچمسیلہ جانندن دہا عزیز بیلدیکی دینی دہ رخنہ دار اولہ جغنی و بالآخرہ بویوزدن ترک دار و دیار ایله ہجرت کی ک مشکل بر مشقتہ دہ مجبور قالہ جغنی دوشنور . و وطن عثمانیک تمامیت و اعلاسنہ بوسبدن دولای دہا زیادہ چالیشور . مثلاً بر ارمنی دہ وطن عثمانیک پارچہ لائسی و روسیہ کی بر دولت الینہ کچمی حالندہ ارمنیلکک آز زمان ایچندہ اورتودوقسلغہ تحول ایدہ جکنی دوشنور و بناء علیہ ارمنی دخی عثمانیلک صفتک عدم زوالی یوانندہ فدا کارلق ایدر . اما ہیچ بردین ایله متدین اولمہ یان بر عثمانی دہ عثمانیلغہ قوت مربوطیتک وجہنی یک تقدیر ایدہ مام .

۲- عربلق ، ترکک ، کردک و سائرہ کی قومیت ، عرق ، عنصر تعصب و غیرت لرینہ مغلوب اولما ملیدر . ممالک عثمانیہ دہ الحق منسوب اولدینی دین ایله عثمانیلغی طائیلیدر . دین اسلام ایله متدین اولان

تخصص ایدن ذاتک او علم و فنک قواعد و نظریاتندہ تمرکز ایتش اولان قوای فکریہ سی وطنک و مختلف الماہیات علل و احتیاجاتی اوزرینہ طاغیلہ رق آنلری حقیلہ ادراک ایدہ بیلمسی مشکل و نادر الوجود دہاتہ مخصوص بر مظهریت فوق العادہ در .

مثلاً : علم ہیئت متخصصلرندن بر ذاتک سنہ لرجہ اجرام بینہایہ سہاویہ فضا سندن طیران ایدوب طوران قوای فکریہ سنی وطنک محتاج وضع و تعدیل اولان بر قانون مخصوص صحائفی اوزرنده طویلامق و کذلک طبقات الارض متخصصلرندن بر ذاتک قعر نایاب ارضینہ قالمش اولان ملکات فکریہ سنہ یروزندہ کی افواجق برکتہ قومیہ نک احتیاجات حیاتیہ واجتماعیہ سنی دوشوندیرمک مشکدر .

علم طب ، علم تشریح و سائرہ کی فنون دقیقہ متخصصلری دہ بویله اولق کرکدر . ہمدہ بو کی متخصصینی وطن اوتوز قرق سنہ دہ او ، علم و فن ایچون یتشدیرمش اولدینی حالہ آنلری او اختصاصلرندن مبعوثلق عالمہ ارجاع ایله متخصص اولدق لری علم و فنی دہ اونوتدیرمق و یا خدمت عملیہ سندن آلیقویمق وطنہ بر خدمت اولمامق کرکدر .

۲۰- حواسندہ قوت و مکملیت اولمیدر . بالخاصہ سامعہ سندنہ ضعف ، لسانندہ رکاکت اولورسہ نہ جریان ایدن مذاکراتی تماماً تفہیم ونہ دہ مراہمی حقیلہ افادہ و تفہیم ایدہ مز .

۲۱- قانونک تجویزی دائرہ سندنہ کنج اولسہ دہ عقل و تجربہ سی تکمل ایتش و فوق العادہ مسن اولسہ دہ قوای فکریہ و بدنیہ سنہ ضعف طاری اولمامش و برعلت دولایسیلہ قوت جسمیہ سی فعالیت فکریہ یہ مقاومت ایدہ میہ جک درجہ دہ دوچار نحافت بولنمامش اولما ملیدر . تاکہ بوضع لک ہیچ بری فکرأ و بدناً مساعی متہادیہ یہ مانع اولماسون .

۲۲- بوکون شرق ، غربک و عالم اسلام اوروپا خرسیتیانلغنک نہ درجہ لردہ مطمح نظری اولدیغنی و دولت عثمانیہ نک حال ضعفنہ قارشو دول متجاورہ نک درجہ قوت و حشمتلرینی و فنون و صنایعہ ، اخلاق اجتماعیدہ ملتزمک نہ درک لہ تنزل ایتدیکنی و بواحوال عثمانیلغک و دولایسیلہ اسلامیتک نہ مہلک برعدو حیات و موجودیتی اولدیغنی ایو تقدیر ایتش و بویوزدن ہرکون یورکنہ خون تأثر آیتمش اولمیدرکہ درعہ دہ ایتدیکی وظیفہ نک جہان قدر قیمت و اہمیتی اولدیغنی بیلسون .

۲۳- تعداد اولسان شو اوصاف علمیہ یی حائز اولدق دن صوکرہ بالفعل کتایت و خطابتدہ دہ اقتدار و رسوخ کامل صاحبی اولمیدر .

نہ قدر احاطہ علمیہ سی اولور ایسہ اولسون معلومات و مستحضرات فکریہ سنی تصویر ایدہ جک قلمہ ، تقریر ایدہ جک لسانہ مالک دکل ایسہ آنک او ، فضائل علمیہ سندن نہ استفادہ ایدیلہ جکدر ؟

حالبوکہ مبعوث اولہ جق ذاتک دقیق فلسفہ حقوقیہ یی الک واضح بر عبارہ ایله تحریر واک عمیق مسئلہ سیاسیہ یی الک روشن بر طلاقت ایله تقریر ایتک کرکدر .

حالبوکہ مبعوث اولہ جق ذاتک صفحہ لوایح اوزرنده کی سنوحت قلمیہ سی اوتوز ملیونلق بر ملت معظمہ یہ الی ماشاء اللہ بر قانون عدالت

مبعوث اوله جغی شمیدین بیلنه رك انتخابانده آلداتمق ویا آلداتلق واقع اولماسون وایلروده نقض عهد و تحویل فكر و مسلك ایتكدن افكار عمومیه یه قارشو بر درجه یه قدر احتراز ایدلسون .

سیواسده : سلیم افندی زاده
مابعدی واردر

مصطفی تقی

تراجم احوال:

جلال زاده قوجه نشانجی مصطفی بك

ارباب علم و قلمدن زمانه كوره حكمت اداره یه واقف سیاسی بر ذات فضیلت سمات اولوب. (طوسیة) لیدر. مقدمات علومى و طنى علماسندن بعد التعلیم دارالعلم والعرفان اولان (استانبول) ده كلوب معاصر ی بولونان مشاهیر فضلا دن اكمل نسخ ایدرهك خدمت دولته كیردی. حاز اولدینی فضیلتی و خط دیوانیده کی مهارتی سائقه سیله نائل ترقی اوله رق دور سلیم اولده كتبه دیوان هایون عدادینه دخالت ایله دی. زمان قانونی ده مصره مأمور اولان وزیر اعظم ابراهیم پاشانك تقدیر و حمایه سنه مظهر اوله رق وزیر مشار الیهك تذکره جیلکی وظیفه سیله مصره کیتدی. بورادن تاریخ عودتی اولان (۹۳۱) ده (رئیس الکتاب - خارجیه ناظری) اولدی (۹۴۱) ده کی (بغداد) فتحنده بولونوب نشانجی سیدی بكك وفاتی اوزرینه نشانجیلق توجیه اولونه رق بو وظیفه ایله (۲۴) سنه اشتغال ایله یوب مهم امور دولتك حل و عقدی خصوصنده ابراز مآثر کار آگاهی ایتدی. (۹۶۴) اختیار تقاعد ایدرهك اون سنه (متفرقه باشلیق) له امرار حیات ایله دی و سلطان سلیمان قانونینك (سكتوار) سفرنده مکرراً طغرا كشلك وظیفه مهمه سنده بولوندی. عودتنده (مصطفی بن جلال توقی) و (الهی رحمت ایله مصطفی یه) مصر اعلا رینك دلالتی اولان (۹۷۵) تاریخنده عازم دارعقبا اولوب (ایوب) جوارنده الیوم (نشانجی) نامیه معروف اولان محله بناسنه موفق اولدینی جامع شریف خضیره سنه دفن ایدلدى. فضیلت و اقتدار جهتیله کندی نه یا قلاشان برادی رصاحب تألیفات (صالح) افندی ده یاننده مدفوندر.

آثاری :

(۱) (طبقات الممالك فی درجات المسالك) :

اوتوز طبقه و متعدد درجه نه منقسم مهم بر اثر تاریخی و اخلاقی در. یکریمی دو قوزنجی طبقه دولت عثمانیه نك اوزمانکی اصول اداره و قوانین ملكیه و عسکریه سیله شعبات اداره سنی، اوتوزونجی طبقه ده قانونی و قایمى مبین در. طرز تحریری زمانی رواجنه تبعاً منشیانه و اصطلاح پردازانه اولدیغندن بعض اخبار و نقلیاتك حقایق روش افاده یه فدا ایدیه رك مستور قالمشدر. تخصیص قانونی دورینه عائد منظوم پارچه لری منشور اقسامندن داها روحنوا زدر.

(۲) (انيس السلاطين و جلیس الخواصین) بو اثرک اصل اسمی (مواهب الخلاق فی مراتب الاخلاق) ایسه ده اوچ پادشاهکده انظار

هر قومی مزج ایله قوم واحد بیلدیکی کی ممالك عثمانیه ده ساکن هر عرق و عنصری مزج ایله جمله سنی عثمانی بیلملیدر .

یوقسه جنسیت و قومیت - ناسیونالیست - تعصب و غیرته مغلوب اولان ذات جسم عثمانینك انحلال و انفساخنه سبب اوله ییلور .

۳- سوسیالیستك ، فران ماصونلق ، سیونیستك ، ارستوقراس کی ممالك عثمانیه ده انتشار اتمامش اولان مسالك و افكار مخصوصه یه منتسب و ممالك اولاملیدر . چونکه بونلر پست و بالا هر موقعه ده هر مسئله ده آنجق کندیو مسلک لری ترویج و بصورتله مهادیاً نشر افکار ایتكدن کچمز لر و احتمال که ملت عثمانیه نك و بالخاصه کندیو دائرة انتخابیه لری افرادینك آرزو ایتسکر ی بر غایه یه قدر کوتورمش اولور لر . بوقیل آدم لری نادراً وجود لری محتمل اولان مسالك مذکوره سالک رینك .. انتخاب لری نه بر مانع سیاسی اوله مازسه ده بونلری آنجق مسلک داشلری انتخاب ایتك و دیگر صنوف اهالی اغفال ایدلش اولماق ایچون بوکی مسالك مخصوصه اربابی نامزد لک لری ، مسلک لری اعلا ناً وضع ایتلیدر لر .

۴- اخلاق حسنه ایله متصف ، اخلاق ذمیمه دن متبری و بالخاصه عشرت ، قمار ، فحشیات و یا لانیلیق کی رزائلدن قطعاً محبت اولدینی مجرب و مسلم اولمیدر . چونکه بورزالتلر کندیو سنی فکر و طنى واجتماعیدن تبعید ایدر .

۵- کندیو سنده حب مال ، حب جاه - حب ریاست و تحکم اولاملیدر . چونکه بو محبتلر کندیو سنی مبعوثلق سوداسنه دوشورمش اولق و بوسودا کندیو سنه مبعوثلقده کی مقصد وطنی دوشوندیر مامك ملحوظدر .

۶- طبیعتده افراط درجه ده خشونت و خود بینك اوبد بینك اولماملی . چونکه بو طبیعتده بولونان آدم فکر و مطالعه سنده حق و اصابت بیله اولسه جلب قلوبه و تفهیم حقیقته موفق اوله ماز .

کذلک طبعنده مداهنه و افراط درجه ده خاطر نوازلق و نیک بینك ده اولماملی . چونکه بویله بر آدم ده کسه نك فکرینه مخالفت و برایشه اعتراض ایده مز . بصورتله ترویج و تنقید حق امرنده بر فائده سی کور یله مز .

۷- ملك و ملتك منافعی حقنده صبر سز جه سنه عشق و عزمنی اولملی . فکر آیلشکسز و تنبل اولماملی و فعلاً بك متانی و دور اندیش اولمیدر . چونکه عشق و عزم صاحبی اوله یان هیچ برایش کوره میه جکی کی عجله و عدم تانی ایله ده ملك و وطنی بر تهله کیه قویق محتملدر .

۸- حکومت و اشخاصه قارشو قارشولقسز دیون کثیره یه مستغرق اولاملیدر . مستغرق دیون اوله سی کندیو سنك افکار و معاملاتنده انتظام و استقامتی اولدیغنه دلالت ایدر . شوقدر که بر آفت سهاویه و فلاکت فوق العاده دن منبعث ایسه مستنادر .

۹- جمعیات و فرق سیاسییه دن برینه منسوب و یا منسوبیت عزمنده ایسه منسوب اولدینی و یا اوله جغی فرقه یی و هیچ بر فرقه یه منسوبیتی و یا اوبابده بر عزم ونیتی اولمایوب منفرد و مستقل اولق ایستیورسه تعقیب ایده جکی خط حرکتی نامزد لک کنی وضعیله برابر اعلان ایتلی که نه مسلكده بر